

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne.....2021,

kterým se mění zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna krizového zákona

Čl. I

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 127/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 110/2007 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 153/2010 Sb., zákona č. 430/2010 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 320/2015 Sb., zákona č. 323/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 205/2017 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 544/2020 Sb., zákona č. 14/2021 Sb., zákona č. 36/2021 Sb. a zákona č. .../2021 Sb., se mění takto:

1. V § 34 odst. 1 písm. a) se slova „, b) nebo c)“ nahrazují slovy „nebo b)“.

2. V § 34 odst. 1 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:

„b) povinnost podle § 31 odst. 3 písm. c),“.

Dosavadní písmena b) a c) se označují jako písmena c) a d).

3. V § 34 odstavec 3 zní:

„(3) Za přestupek lze uložit pokutu do

a) 20 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) nebo b) anebo odstavce 2 písm. b),

b) 50 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c),

c) 100 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 2 písm. a), nebo

d) 2 000 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. d).“.

4. V § 34 se doplňují odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Za přestupek podle odstavce 1 písm. b) lze spolu s pokutou uložit zákaz činnosti do 1 roku.

(5) Je-li přestupek podle odstavce 1 písm. b) spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, uloží se pokuta do 30 000 Kč.“.

5. V § 34a se doplňují odstavce 5 a 6, které znějí:

„(5) Za přestupek podle odstavce 2 písm. d) lze spolu s pokutou uložit zákaz činnosti do 1 roku.

(6) Je-li přestupek podle odstavce 2 písm. d) spáchán opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, uloží se pokuta do 4 000 000 Kč.“.

6. V § 34b se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Pravomocné rozhodnutí o přestupku podle § 34 odst. 1 písm. b) nebo § 34a odst. 2 písm. d) se zapisuje do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů.

(3) Přestupek podle § 34 odst. 1 písm. b) nebo § 34a odst. 2 písm. d) je spáchán opakovaně, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců.“.

7. V § 34c se za text „písm. a)“ vkládají slova „nebo b)“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Čl. II

V § 75 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Na žádost orgánu policie, obecní policie nebo jiného správního orgánu, který učinil oznámení o přestupku podle § 73, jej příslušný správní orgán bez zbytečného odkladu informuje o způsobu vyřízení věci.“.

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část:

1. Zhodnocení platného právního stavu

Stávající znění zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „krizový zákon“) nezohledňuje všechny aspekty v oblasti správního trestání za porušení krizových opatření spočívajících v opakovaném nedodržování uložených povinností a omezení plynoucích primárně z krizových opatření vlády. Jako problematické se jeví zejména to, že správní orgán při rozhodování o sankci nemá dle stávající právní úpravy možnost zjistit, zda se daná osoba nedopouští přestupku na úseku krizového řízení opakovaně a přizpůsobit tomu rozhodování o výši uložené sankce.

Uvedené informace je správní orgán oprávněn získávat z evidence přestupků. Podle § 106 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich („zákon o odpovědnosti za přestupky“) se pravomocná rozhodnutí o přestupku a pravomocná rozhodnutí o účasti na amnestii zapisují do evidence přestupků, pokud tak stanoví zákon. V případě krizového zákona není evidence přestupků zakotvena, není tak možné efektivně řešit recidivu v tak závažných případech, jakými porušování povinností a omezení uložených za účelem řešení krizové situace bezpochyby je.

Obdobná situace ve stávající právní úpravě platí i pro možnost uložení správního trestu zákazu činnosti. Ten lze podle § 47 zákona o odpovědnosti za přestupky uložit jen tehdy, je-li to stanoveno zákonem, a nejvýše na dobu tam stanovenou. Krizový zákon takovou právní úpravu neobsahuje a není tak fakticky možné zamezit osobě v činnosti, která je krizovým opatřením zakázána nebo omezená. Absence možnosti uložení této sankce je z hlediska stávajících poznatků o řešení krizové situace vnímána předkladatelem jako významný nedostatek.

Návrh zároveň zohledňuje právní úpravu obsaženou ve vládním návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 243/2020 Sb., o pravomoci Policie České republiky a obecní policie postihovat porušení krizových opatření a mimořádných opatření nařízených v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky, jenž je nyní vrácen Senátem Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk č. 1111).

Efektivní postih porušování krizových opatření a mimořádných opatření nařízených v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 vyžaduje též odpovídající legislativní zakotvení účinné zpětné vazby mezi orgány projednávajícími přestupky a orgány, které jim přestupky oznamují (především Policie České republiky).

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Současná právní úprava je dostatečná v případě ohrožení způsobené přírodními silami, nicméně situace související s pandemií onemocnění COVID-19 dokládá, že současný krizový zákon dostatečně nereflektuje veškeré aspekty související s efektivním vymáháním krizových opatření, které mají za cíl řešit krizovou situaci.

Z veřejných zdrojů je patrné, že určitá množina fyzických osob, právnických osob a podnikajících fyzických osob se dopouští porušení krizových opatření vlády zcela cíleně a opakovaně. Tato opakovaná porušení ovšem nejsou systematicky evidována v evidenci přestupků. Přestupky týkající se krizových stavů představují natolik specifické situace, že při vzniku evidence přestupků v r. 2016 nebylo jejich zařazení do evidence považováno za nutné. Současná situace však tuto nutnost přináší.

Vzhledem k zajištění objektivní rozhodovací praxe, zejm. adresného správního uvážení při volbě výše a druhu sankce považuje předkladatel za vhodné zavést přestupky spáchané porušení krizových opatření vlády do evidence přestupků. Evidence přestupků pomáhá účinněji postihovat recidivu u určených protiprávních jednání. Zavedení evidence určených přestupků podle krizového zákona, by tak umožnilo, aby policie či správní orgán získaly informace o opakovaném porušení krizových opatření vlády danou osobou a mohly tomu přizpůsobit výši a druh sankce. Návrh dále zohledňuje to, že u opakovaných protiprávních jednání je zájem i na přísnějším zohlednění výše uložené sankce. Konkrétní stanovení horní hranice sankce za opakované protiprávní jednání vychází z výše horní hranice obdobných sankcí ve zvláštních zákonech (zákon o některých přestupcích).

Návrh na možnost uložení sankce zákazu činnosti vychází z potřeby zohlednit právě to, že některé činnosti považuje orgán krizového řízení za natolik závažné pro zvládnutí krizové situace, že ukládá jejich zákaz či podstatné omezení. Pokud osoba v takové činnosti i přesto nadále pokračuje, lze předpokládat, že takovým jednáním ohrožuje významným způsobem zvládnutí krizové situace nebo prohlubuje důvody, proč byla krizová situace vyhlášena. Z hlediska sankcí by tak měla existovat možnost, jak dané osobě v takové činnosti i sankční formou zabránit. Zakotvení možnosti uložit správní trest zákazu činnosti umožní též následný trestněprávní postih jeho porušení (trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku).

Podle zákona č. 243/2020 Sb., o pravomoci Policie ČR a obecní policie postihovat porušení krizových opatření a mimořádných opatření nařízených v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky, je Policie ČR a obecní policie oprávněna řešit příkazem na místě vybrané přestupky podle krizového zákona a zákona o ochraně veřejného zdraví. V případě, že nejsou splněny podmínky pro projednání přestupku příkazem na místě, oznámí orgán policie přestupek správnímu orgánu příslušnému k jeho projednání (§ 73 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich).

K zajištění účinné zpětné vazby je třeba umožnit Policii ČR zjistit výsledek řízení o přestupku provedeného na základě jejího oznámení. Podle stávající právní úpravy naráží toto zjišťování na překážky, neboť chybí odpovídající zákonný titul pro předání informace. Navržené ustanovení proto zakládá příslušné oprávnění pro poskytnutí potřebné součinnosti. Ustanovení nemá za cíl kontrolovat správní orgán ze strany Policie ČR, jedná se o konkretizaci § 8 odst. 2 správního řádu o vzájemné spolupráci správních orgánů. Způsobem vyřízení věci“ se rozumí poskytnutí informace v rozsahu „věc byla odložena“, „řízení o přestupku bylo zastaveno“, „přestupek byl vyřízen příkazem/uložením pokuty příkazem na místě/rozhodnutím“. Zprůchodnění výměny informací mezi Policií ČR a správními orgány umožní zkvalitnění práce Policie ČR a efektivnější vzájemnou zpětnou vazbu, pro kterou bude existovat explicitní zákonný základ.

Zajištění efektivní součinnosti se nicméně ukazuje jako potřebné nejen v rámci vztahu mezi Policií ČR a správními orgány při postihu porušení krizových opatření a mimořádných opatření v rámci koronavirové krize, nýbrž při projednávání přestupků obecně. Navrhuje se proto řešit

danou problematiku obecnou úpravou v zákoně o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Možnost požádat o sdělení způsobu vyřízení věci tak bude přiznána nejen orgánu police (kterým je podle § 73 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich orgán Policie České republiky nebo Vojenské policie), nýbrž i obecní policii či jiným správním orgánům, které učinily oznámení o přestupku. Dané oprávnění též nebude omezeno pouze na určitý okruh přestupků, ale bude využitelné u všech přestupků, kde bude daná forma spolupráce potřebná.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předložený návrh je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, a výsledky konzultací s orgány Evropské unie

Předložený návrh je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními úmluvami, kterými je Česká republika vázána. Ve vztahu k návrhu jde především o Všeobecnou deklaraci lidských práv a Úmluvu o ochraně lidských práv a svobod.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Nepředpokládá se navýšení hospodářského nebo finančního dosahu navrhované právní úpravy, neboť návrhem nedochází k rozšíření kompetencí ve vztahu k omezení základních lidských práv ze strany veřejné správy.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení k ochraně soukromí a osobních údajů

Návrh nepředpokládá oproti současnému stavu zvýšení možnosti zásahu veřejné správy do ochrany soukromí či ochrany osobních údajů. V dané oblasti tak návrh odpovídá současné právní úpravě krizového zákona.

8. Zhodnocení korupčních rizik a rovnosti příležitostí a postavení mužů a žen

Návrh nevytváří korupční rizika, ani nemá žádné dopady ve vztahu k rovnosti příležitostí a postavení mužů a žen, protože neupravuje žádné oblasti vztahů odlišně pro muže a ženy.

9. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh posiluje kontrolní mechanismy dodržování krizových opatření potřebných pro zvládnutí krizové situace, čímž vede k lepšímu zajištění bezpečnosti České republiky. Předložený návrh nemá negativní dopad na obranu státu.

10. Způsob projednání návrhu zákona

Zdůvodnění návrhu na projednání vládního návrhu zákona ve stavu legislativní nouze

Absenci zohlednění opakovaného porušování povinností a omezení plynoucích z krizových opatření vlády, stejně jako nezohlednění výše sankce v případě recidivy a také nemožnost uložit zákaz činnosti v případech, kdy právě takovou činností dochází k narušování řešení krizové situace, považuje předkladatel za jednu z nejvýznamnějších překážek vymáhání dodržování povinností uložených krizovými opatřeními. Stejně tak je důležité, aby policie a další subjekty, které se vymahatelností krizových opatření bezprostředně zabývají a zejména, které se dostávají do prvotního kontaktu s osobami, které povinnosti v nich uložené porušují, získaly zpětnou vazbu o následném řešení věci správním orgánem. Takové informace jsou stěžejní pro nastavení policejních postupů a přizpůsobení konkrétní taktiky, obzvláště za situace, kdy snaha těchto porušovatelů o nalézání stále nových způsobů a důvodů, proč krizová opatření nedodržovat, nadále narůstá a přizpůsobuje se tomu, jak na ni represivní orgány reagují.

Právě dodržování krizových opatření má zcela stěžejní vliv na řešení krizové situace. Konkrétně lze poukázat zejména na nedodržování omezení či zákazu v provozovnách stravovacích služeb, zákazu ubytování či provozu některých sportovišť a lanových drah či lyžařských vleků. Právě v těchto místech jsou opakovaně a cíleně porušována vládou uložená omezení či zákazy.

Současně s předložením návrhu zákona se předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky žádá o projednání návrhu zákona ve zkráceném jednání v rámci vyhlášeného stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a to z toho důvodu, aby byla v co nejkratším čase zefektivněna kontrola a efektivní vymáhání nařízených krizových opatření.

S ohledem na mimořádnost situace a nutnost rychlého řešení je v zájmu urychlení legislativního procesu využití zkráceného projednání ve stavu legislativní nouze podle § 99 zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a podle § 118 zákona o jednacím řádu Senátu.

II. Zvláštní část:

K části první - změna krizového zákona

K bodu 1 (§ 34 odst. 1):

Jedná se o legislativně-technickou změnu související s vyčleněním přestupku podle § 31 odst. 3 písm. c) do samostatného písmene.

K bodu 2 (§ 34 odst. 1):

V návaznosti na zařazení konkrétní skutkové podstaty přestupku podle § 31 odst. 3 písm. c) do evidence přestupků a rozšíření okruhu možných sankcí je nutné vyčlenit tento přestupek do samostatného písmene.

K bodu 3 (§ 34 odst. 3):

Jedná se o legislativně-technickou změnu související s vyčleněním přestupku podle § 31 odst. 3 písm. c) do samostatného písmene.

K bodu 4 (§ 34 odst. 4 a 5):

Ustanovení nově zavádí postih recidivy za jednání, kterým dojde k naplnění skutkové podstaty přestupku podle § 31 odst. 3 písm. c) a umožňuje za takové jednání uložit fyzické osobě též zákaz činnosti.

K bodu 5 (§ 34a odst. 5 a 6):

Ustanovení nově zavádí postih recidivy za jednání, kterým dojde k naplnění skutkové podstaty přestupku podle § 34a odst. 2 písm. d) a umožňuje za takové jednání uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě též zákaz činnosti.

K bodu 6 (§ 34c):

Ustanovení nově zavádí zařazení konkrétního přestupku fyzických osob a přestupku právnických osob a podnikajících fyzických osob do evidence přestupků. Za tímto účelem se definuje, co se rozumí opakovaným spácháním přestupku.

K bodu 7 (§ 34d):

Jedná se o legislativně-technickou změnu související s vyčleněním přestupku podle § 31 odst. 3 písm. c) do samostatného písmene.

K části druhé - změna zákona o odpovědnosti za přestupky

K čl. II (§ 75)

Ustanovení nově zakotvuje posílení součinnosti mezi orgány řešícími přestupková jednání tak, že stanoví oprávnění orgánu policie, obecní policie nebo jiného správního orgánu, který učinil oznámení o přestupku podle § 73, být bez zbytečného odkladu informován o způsobu vyřízení věci. Dané oprávnění není omezeno pouze na určitý okruh přestupků, ale bude využitelné u všech přestupků, kde bude daná forma spolupráce potřebná.

K části třetí - účinnost

S ohledem na aktuálnost dané problematiky se navrhuje účinnost 15. dnem po dni vyhlášení. Zohledňuje se potřeba připravit Rejstřík trestů na rozšíření evidence přestupků.

V Praze dne 8. února 2021

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.

1. místopředseda vlády a ministr vnitra:

Jan Hamáček v. r.